

(המשך מעמוד 13)

להמשיך את שירי החיילים האמריקאים: "חיילים ותיקים אינם מתים לעולם, הם פשוט נמוגים..." האמת הפשוטה, שנחשפה עליידי העולם הזה, עוררה תחילה אי-אמונה, אך לאחר מכן לא היה מנוס מלהכיר בה. בגין לקה בדיכאון פסיכיאטרי, שמנע ממנו לעשות כל מעשה ולנקוט כל יוזמה, אף שלא איבד את השליטה על עצמו והיה מסוגל לנהל שיחה טלפונית של כמה דקות.

מעל לטרגדיה האישית, שהיתה בעלת עומק ספרותי, ריחפו כמה שאלות מטרידות: האם לקה בגין במחלה זו לפתע, או שהתפתחה בו במשך השנים? היתכן כי היתה לו בעייה נפשית עוד מנעוריו? היתכן כי היא החמירה בשנים האחרונות — כך שהחלטות גורליות, שהשפיעו על חייהם של רבים, פשוטו כמשמעו, התקבלו בשעה שהמנהיג העליון לא היה בעל כושר לשקול דברים בכובדראש ולקבל החלטות מאוזנות?

מאחר שבגין ניתק את עצמו, ונותק עליידי קרוביו ומקורביו מכל מגע ובדיקה, לא נמצאו במשך השנה תשובות לשאלות אלה. יתכן כי הוא יקח אותם עימו לקבר.

בגין נמוג, ולא הותיר אחריו אלא סימני-שאלה וחלל ריק.

אישה השנה של תשל"ז ותשמ"ג בוודאי לא היה אישה השנה תשמ"ד.

● שמיר, ממלא מקום

את החלל הריק היה אמור למלא יורשו של בגין, יצחק שמיר.

בגין עצמו בחר בשמיר לפני שנים, והכשיר אותו לתפקיד זה. בעיניו היה שמיר הנציג האחרון של "המישפחה הלוחמת", איש ברמותו ובצלמו: בית-רי מפולין, ותיק אצ"ל, איש-מחתרת מובהק, בגין הקשיש היה מוכן לסלוח לשמיר על כי פרש מאצ"ל והלך אחרי אברהם שטרן למחתרת קיצונית יותר, שנקראה ברבות הימים לח"י.

בניגוד לבגין, היה שמיר-יוזניצקי תמיד איש מעשה.

חסר לו לחלוטין הכישרון הריטורי, שהיה כישרונו העיקרי של בגין. תחת זאת הצטיין בדברים שבגין לא הצטיין בהם מעולם: הטיפול בדברים הקטנים, ההכנה הקפדנית של מיכצעים, טיפוח אישי של בני-אדם. שנות שרותו כאחראי למיכצע לח"י, ולאחר מכן כאיש מרכזי במוסדה המודיעין, הוכיחו שהוא איש רציני, שאין לזלזל בו.

אמונה זו הודפעה כבר ביומה הראשון של הממשלה החדשה, כאשר קיימה ישיבה בת תשע שעות ולא היתה מסוגלת להחליט דבר על המשבר הכלכלי בו מצאה את עצמה, בציבור פרצה

אישה השנה תשמ"ג: למחרת ההתפטרות

תבהלה ללחם — תופעה חדשה וחדפעמית בישראל. חשובה יותר היתה התבהלה לדולארים, שנעקבותיה באה התבהלה סביב מניות-הבנקים. ימים מעטים אחרי הקמת הממשלה כבר התפטר ממנה יורם ארידור, שריהוצר, שהסתכר בפרשה כמעט-היתולית כאשר הודלף שהוא מבקש להנהיג "דולאריזציה" — כלומר, הנהגת הדולאר האמריקאי כמטבע רשמי של ישראל. איש לא הבין למה הוא מתכוון, קמה נגדו זעקה גדולה, והוא נאלץ להסתלק.

אחרי מכה זו התאוששה הממשלה, והיא הצליחה להחזיק מעמד עוד כמה חודשים. לכאורה, הצליח שמיר לנהל את העניינים. לקיים עבודת-ממשלה מסודרת, להחזיק ביחד את הערכי-שם שממנו היתה מורכבת הממשלה. בניגוד לקודמו הוא גם הוכיח אומץ-לב וכושרי-החלטת הראויים לציון כאשר היה עליו להתמודד עם תופעת הטרור היהודי, שאיים לפרוץ את הישוקי מדינת-החוק.

בגין על כיסא-גלגלים לפני פרישתו: "חיילים ותיקים אינם מתים, הם פשוט נמוגים..."

שמיר, שנראה כאיש פרגמטי, בעל שכל ישר וכושרי-מני היגות, אכן היה כזה. אבל יותר מכל היה אדם בעל השקפת-עולם נוקשה וקנאית, שלא השתנתה מאז שנות ה-30. הוא היה ונשאר איש ארץ-ישראל השלמה, קנאי לאומני (אם כי לא דתי), בעל חוסר-יכולת גמור לבוא בדברים עם ערבים. תפיסתו הנוקשה, הבלתי-מתפשרת והצרות היו לו לתועלת כאשר ניצח על פעולות לח"י, וגם כאשר היה פעיל במוסד, אך הן לא איפשרו לו לשנות כיוון ולעשות כל דבר חדש ונועז כאשר עמד מול מצב חדש, כראש-הממשלה של המדינה.

הוא לא התקרב אף לרגע למועמדות לתואר אישה השנה תשמ"ד. הוא נבשל.

● רופאי-אליל כועסים

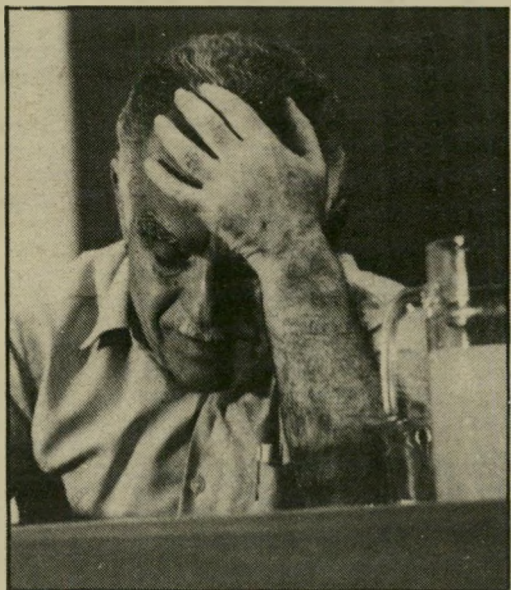
האזרח הישראלי המצוי מעורב מאוד בענייני-כלכלה. המונים שיחקו בבורסה, קנו ומכרו מניות. ידעו בעל-פה את שערי המטבעות. מבחינה זו דמתה מדינת-ישראל השנה לקארטיסטה אנטי-שמית — מין מדינת-בורסה יהודית, שתושביה עוסקים בעיסקי-אוויר, תחת לעבוד ולייצר, כדרישתם של אבות-הציונות. בימיהם של המוסלמים, שבתה המלאכה בענפים שלמים ברחבי המדינה.

אך אותו ישראלי מצוי לא הבין את חוקי הכלכלה, ולא רצה להבין אותם. הוא התייחס אליהם כמו רופאי-אליל בשבט כושי מסגר, המבקש להוריד גשם באמצעות ריקודים סולחניים, והמנסה להתגונן מסני סוסת-רעמים עליידי פיוס הרוחות והשרים.

הישראלי עסק בלי הרף בסימנים החיצוניים של המשבר הכלכלי. כגון האינפלציה, שהשיעור השנתי שלה כבר השנה את נקודת ה-400. הוא לא רצה לדעת מה גורם לכך, וסבר כי מעשה-כישוף כלשהו של הממשלה יוכל לגרש את הדיבוק. אולם לכלכלה יש חוקים פשוטים בתכלית, וכל אדם בישראל יכול היה להבין אותם, אילו חפץ בכך. האינפלציה הרוהרת לא היתה אלא הטלת מס עקיף על האוכלוסיה, שבאמצעותו מימנה

אך יעילות הממשלה הזאת היתה אשליה. כי היא נבשלה לחלוטין בטיפולה בשתי המחלות הממאיי רות אשר ירשה מקודמתה: בעיית-המשק ובעיית-לבנון.

מול שתי תופעות אלה עמד שמיר חסרי-אונים, למרות הכיטחון העצמי הרב שהפגין בכל הופעה. חוסר-האונים שלו נבע, במידה רבה, מאופיו.

יצחק שמיר: נוקשה, קנאי ובלתי-משתנה